

בא לתוך אוכל, אוכל הוא.

מתלב: רמי בר חמא: תנן: זב שחולב את העז, החלב טמא. שהרי הזב מטמא כל דבר בהיסטו. והכא נמי, הרי הוא מסיט את קילוח החלב, ומטמאו בכך. ולא מצינו חילוק בין אם הוא חולב לתוך קדרה או לתוך קערה.

ואי אמרת, "משקה הבא לאוכלין אוכל הוא", נמצא דכשחולב לתוך הקדרה, חשיב החלב כאוכל. ואם כן, אמאי טמא? והא דין טומאת אוכלין בו. ואין אוכל מקבל טומאה עד שיוכשר במשקין. ובמאי איתכשר האי חלב?

ומשינן: אף דהוא אוכל, הרי הוא נטמא. שהרי הוכשר במשקין. וכדאמר רבי יוחנן.

דתנן: אשה גדה שנטף חלב מדדיה ונפל לאויר תנור, התנור טמא. שהחלב נטמא במגעה, ומטמא את התנור.

וקשיא לן: במאי אתכשר? והא כיון דלאכילת תינוק קיימא, כאוכל דמי, ובעי הכשר.

ואמר רבי יוחנן: הוכשר בטיפה הראשונה המלוכלכת על פי הדר. וטיפה זו דינה כמשקה. שהרי אינה עומדת לאכילת התינוק.

והכא נמי, אף כשחולב את העז לתוך הקדרה, ועיקר החלב הוא אוכל, מכל מקום הוכשר לקבל טומאה על יד הטיפה הראשונה המלוכלכת על פי הדר החשובה כמשקה.

מתלב רבינא: טמא מת שסחט זיתים וענבים, אם יש בזיתים והענבים שיעור כביצה מכוונת ולא יותר, המשקה היוצא מהם טהור. ואירי בשאין נוגע הטמא במשקה. ואף שהוא מטמא את הזיתים במגעו, אין הם מטמאים במגע את המשקה היוצא מהם. דכיון שהתחילה טפה ראשונה לצאת, בציר להו לזיתים משיעור ביצה. שהרי נחסרו אותה טיפה. ואין אוכל מטמא אחרים אם אין בו שיעור כביצה.

הא אם יש בזיתים והענבים יותר מכביצה, קמח-א המשקה היוצא מהן טמא. משום שעדיין יש בהם כביצה, אף לאחר שיצאה מהם הטפה הראשונה. והרי הם מטמאים את המשקה

והר"ן כתב, דיש אומרים שאף בשבת מותר. ואף דאסורה העז בשחיטה ואכילה, מכל מקום חשיבא אוכל. דהא חזיא לאכילה. אלא דאיסור שבת הוא דרביעא עליה. ומשום כן לא מיקרי "פסולת".

ועוד טעם הוסיף הרמב"ן בשיטתם, דאף בשבת חזיא הבהמה לגוים ולחולה. וכן יש לה שם אוכל, משום דחזיא למחר.

ואין להקשות, הא העז מוקצית מחמת איסור, ואם כן אף החלב יאסר מטעם זה. לפי שאין מוקצה מחמת איסור שבא מעצמו [בלא שדחאו

בידים] אסור, אלא כל זמן שהאיסור עליו. אבל כשנסתלק האיסור, נסתלק המוקצה. והכי נמי נסתלק איסור אכילה דהעז מהחלב. ומשום כן בטל דין מוקצה דידיה. שם.

13. ומכאן הקשו תוספות לפירוש רבינו תם [הובא בהערה 10] דמחייב משום ממחק, דמה לי לתוך הקדירה או לתוך הקערה?

וכן תיקשי לאית דאמרי שברש"י, ולשיטת הרשב"א [יעוין שם].

מיהו, לשיטת רבינו תם והגאונים [יעוין

היוצא מהן⁽¹⁾.

וקשיא, אי אמרת משקה הבא לאוכל אוכל הוא, הא אף זיתים וענבים גופם לא נטמאו. דבמאי איתכשרו? והא אין המשקה היוצא מהם חשיב משקה להכשירם, כיון דהוא בא לאוכל.

הוא [רבינא] מותיב לה, וחוא מפרק לה: הכא במאי עסקינן, בסוחט זיתים וענבים לתוך הקערה, ולא לתוך הקדרה. דאין המשקה בא לאוכל, ודין משקה לו. לפיכך הרי הוא מכשיר את הזיתים, ושוב נטמא על ידם.

אמר רבי ירמיה: הא דאמרינן משקה הבא לאוכל אוכל הוא, כפלוגתא דתנאי הוא נשנה.

דתנן: נחתום המחליק את פני ככרותיו בענבים שסוחט על גביהן, לא הוכשר הככר

במשקה הענבים לקבל טומאה. ומיירי בפת שעדיין לא הוכשרה. וכגון שנילושה במי פירות, שאינם מכשירים.

רבי יהודה אומר: הוכשר הככר בכך.

מאי לאו, בהא קמיפלגי.

מר [תנא קמא] סבר: משקה הבא לאוכל, אוכל הוא. לפיכך, אין מי הענבים מכשירין. שהרי סחטן לשם הפת, וכאוכל חשיבי.

ומר [רבי יהודה] סבר: משקה הבא לאוכל, לאו אוכל הוא. לפיכך חשיבי מי הענבים כמשקין, והם מכשירין את הככר [ואף הענבים עצמם הוכשרו בכך].

אמר רב פפא: לא כן הוא. אלא דכולי עלמא סבר, משקה הבא לאוכל לאו אוכל הוא.⁽²⁾ והבא במשקה הבא לאיבוד קמיפלגי. שאותו משקה הענבים שמחליקים בו את

אבל לקבל טומאה, מקבלים בכל שהוא. דלפי זה קשיא, מאי מתרץ התם? והא מכי סחיט להו, מוכשר האוכל ונטמא אף בפחות מביצה. ואי "מיבלע בליעי" אף המשקין שעדיין בתוכו נטמאים עמו.

ותירצו לעיל בשם הרב פורת, דאף לרש"י אין הם מתכשרים בפחות מכביצה. ולענין זה דינם כלטמא אחרים. משום דהא דאין מטמאין בפחות מכביצה נפקא לן מ"אשר יאכל". ואהא כתיב "אשר יבוא עליו מים".

2. רש"י. אבל גירסת הגאונים היא: דכולי עלמא, משקה הבא לאוכל אוכל הוא. והקשו תוספות לגירסה זו, אם כן מאי טעמא דמאן דאמר "הוכשר"?

ומבואר ברשב"א בישוב שיטה זו, דמשום

בהערה 12], דאיירי בחולב ביום טוב, אתי שפיר. דכל איסורו הוא משום נולד. והא לא שייכא אלא לתוך הקערה. אבל לתוך הקדרה, אוכלא דאיפרת הוא. אגלי טל.

1. ובפסחים לג ב קפריך, בשלמא למאן דאמר דמשקין בפרי "מיפקד פקדי", ניחא. אלא למאן דאמר "מיבלע בליעי", הרי הם כגוף אחד עם הפרי, ומאליהן הן טמאים יחד עם הפרי.

ומשנינן, דמיירי בענבים שלא הוכשרו. ואין הם מתכשרים אלא על ידי הטיפה הראשונה היוצאת מהם. ואם הם כשיעור ביצה מכוונת, נמצא דלאחר שהתחיל לסוחטן בציר להו משיעור ביצה. ושוב אינם מקבלים טומאה.

ומכאן הקשו תוספות לשיטת רש"י, דכתב דלא בעינן שיעור כביצה אלא לטמא אחרים.

הפת, לאיבוד אזלא. לפי שהאש שואבתו ושורפתו.

מר [רבי יהודה] סבר: משקה הבא לאיבוד, משקה הוא, ומכשיר את הפת.

ומר [תנא קמא] סבר: לאו משקה הוא, ואינו מכשיר.

ובפלוגתא דהני תנאי דהך ברייתא דבסמוך, פליגי.

דתנאי: המפצע בזיתים [מועכם כדי לרככם] בידים מסואבות [טמאות], הוכשרו הזיתים על ידי המשקה שיוצא מהם, ונטמאו על ידי הידים. וכמשקה הבא לרצון הוי. משום דניחא ליה במשקה זה שיהיה על הזיתים. כיון שמתוך כך הם מרבים טעם⁽³⁾.

ואם הוא פוצע את הזיתים כדי לסופתן [למולחם] במלח [וצריך לרככן כדי שידבק בהם המלח], לא הוכשרו הזיתים במשקה היוצא מהן. משום דלא מכוין לעקור את המשקה מהם. ואין משקין מכשירין אלא כשנתלשו או שניתנו על האוכלין לרצון הבעלים. ואם פוצען כדי לידע אם כבר הגיעו זיתיו לגמר בישולם וראויים הם למסוק אותם, אם לאו — לא הוכשרו הזיתים בכך. רבי יהודה אומר הוכשר.

מאי לאו, בהא קמיפלגי. דמר [רבי יהודה] סבר: משקה העומד לאיבוד, משקה הוא. והכא נמי, אף שמשקה זה לאיבוד אזלא

[שהרי אין מוציאו אלא כדי לבדוק את זיתיו], הרי הוא מכשיר.

ומר [תנא קמא] סבר: משקה הבא לאיבוד, לאו משקה הוא. הלכך אינו מכשיר את הענבים.

והכי נמי במתניתין ד"מחליק בענבים", בהכי פליגי תנא קמא ורבי יהודה.

אמר רב הונא בריה דרב יהושע: ההיא פלוגתא לאו היינו פלוגתא דהא ברייתא.

דהני תנאי דפליגי במפצע זיתים, ודאי במשקה העומד לאיבוד פליגי, אי חשיב משקה או לא, כדאמרן. אבל הנך תנאי דמתניתין דפליגי במחליק בענבים, לא בהכי פליגי. שהרי לא לאיבוד אזלי, אלא לצחצח בו את הפת קיימא. אלא במשקה העומד לצחצחו פליגי.

תנא קמא סבר, דאף אי "משקה הבא לאוכל, לאו אוכל הוא", אין זה אלא כשבא המשקה לשרות בו את האוכל, או כשמטביל בו את הפת. דתורת משקה עביד ליה. אבל היכא דבא לצחצח בו את הפת, הרי הוא יוצא מתורת משקה ונחשב כאוכל.

ורבי יהודה סבר, דאף משקה העומד לצחצח בו את האוכל, משקה הוא.

אמר רבי זירא, אמר רב חייה בר אשי, אמר רב: סוחט אדם אשכול של ענבים לתוך הקדרה, אבל לא לתוך הקערה. דלקדרה,

לאוכל לא לאוכל הוא. שהרי אף כאן חוזר המשקה לזיתים. ומה לי אם בא לאוכל אחר, או לאותו אוכל עצמו שהמשקה יצא ממנו. שפת אמת.

שאזיל לאיבוד אין בו תורת אוכל. אלא נשאר בו דין משקה.

3. לכאורה מוכח מהאי ברייתא, דמשקה הבא

מוכחא מילתא דלצורך תיקון התבשיל עביד. והרי הוא כמפריד אוכל מאוכל, ולית ביה משום מפרק. אבל לתוך הקערה דאין המשקה עומד לצורך האוכל, הוי כמפריד משקה מאוכל, ו"מפרק" הוא.

ומותר לסחוט דג כדי להוציא ממנו את צירו, אפילו לתוך הקערה. משום דציר הדג אינו חשוב כמשקה אלא כאוכל. ונמצא מפריד בין אוכל לאוכל, דלאו "מפרק" הוא, כדאמרן.

יתיב רב דימי וקאמר לה להא שמעתא.

אמר ליה אביי לרב דימי: אתון, משמיה דרב מתניתון להא שמעתא. ולכך, לא קשיא לכו מידי.

אבל אנן, משמיה דשמואל מתנינן לה להא שמעתא. ומשום כן קשיא לן, וכי מי אמר שמואל שמוותר לסחוט דג לצירו אפילו לתוך הקערה?

והאיתמר: כבשים נירקות חיים הכבשים ביין וחומץ] שפחטן — רב אמר: לסוחטן לצורך אכילת גופן של הכבשים, מותר. דכיון שאינו צריך למשקה, לאו "מפרק" הוא.⁽⁴⁾

אבל אם סחטן לצורך שתית מימיהן, הרי הוא פטור מחטאת. לפי שאין חיוב "מפרק" מדאורייתא, אלא במשקה שגדל בתוך הפרי. דומיא ד"דש", שמפרק מהתבואה את המוץ שגדל עמה. מה שאין כן בכבשים, אין היין והחומץ הבלוע בהם גדל עמהם.⁽⁵⁾

אבל אסור לסוחטן מדרבנן לצורך מימיהן, גזירה אטו סחיטת זיתים וענבים.

ושלקות [נירקות מבושלים], בין לסוחטן לצורך אכילת גופן ובין לצורך שתית מימיהן, מותר. משום דלא חשיבי מימיהן משקין, אלא כאוכל נינהו. וכמפריד אוכל

כדי לרככך. אלא דהוא פסיק רישא. ומשום הכי תלו זאת התוספות בדין הערוך.

5. רש"י. והקשו תוספות לפירושו, אם כן אמאי גזרו לעיל [קמא א] להדוקי אודרא אפומא דשישא, שמא יסחוט? והא אפילו סחיט ליכא איסור דאורייתא.

לכך פירושו, דרב לטעמיה, דאמר לקמן "דבר תורה אינו חייב אלא על דריסת זיתים וענבים בלבד".

והקשו כן לשיטתם, דליכא בסחיטת שאר משקין משום "מלבן", אלא במים בלבד. ולכך הוכרח להם דמשום מפרק הוא. אבל לרש"י דאית ליה דאף בשאר משקין איכא משום "מלבן" [יעוין לעיל מח א, ובהערה שם], אפשר

4. ואין ההיתר משום מלאכה שאין צריכה לגופה. דהא אף רבי שמעון דפטור בהכי, מדרבנן מיהא אוסר. אלא טעמא, לפי שאין דרך דשה בכך. תוספות, לעיל עג ב.

והתוספות בכתובות [נ א] כתבו להוכיח מכאן כהערוך, דפסיק רישא דלא ניהא ליה מותר. ודחו, דשאני הכא דלא חשיבי המשקין היוצאין כמשקה, אלא אוכלא דאיפרת הוא.

ויעוין באגלי טל שתמה, מאי שייאטא הכא להיתר "אין מתכוין". והא הכא מתכוין לגוף מלאכת הסחיטה, אלא שאין מתכוין לתכליתה. והוא ענין "מלאכה שאין צריכה לגופה". דלכולי עלמא מדרבנן מיהא אסור.

וכתב ליישב, על פי המדויק מדברי הרמב"ם, דאין מתכוין לסוחטן כלל. אלא מגלגלן בידי

ורבי ירמיה שמעה מרבי זירא. ורבי זירא שמעה מרבי חייא בר אשי. ורב חייא בר אשי שמעה מרב.

ולרב אתי שפיר. דהא איהו נמי קאמר, ד"שלקות" מותרות בסחיטה, בין לגופן ובין למימיהן. משום דמימיהן לאו משקה נינהו, אלא אוכל.

גופא: כבשים שסחטן — אמר רב: לגופן מותר. ולמימיהן, פטור אבל אסור. ושלקות — בין לגופן בין למימיהן, מותר.

ושמואל אמר: אחד זה ואחד זה [כבשים ושלקות] — לגופן מותר. ולמימיהן, פטור אבל אסור.

רבי יוחנן אמר: אחד כבשים ואחד שלקות — לגופן מותר. משום דלאו לצורך המשקה קעביד. אבל אם סחטן למימיהן, "מפרק" דאורייתא הוא, (8) והרי הוא חייב

מאוכל הוא, דאין זה "מפרק". (6)

ושמואל אמר: אחד כבשים ואחד שלקות — לגופן, מותר. משום דלאו צורך משקה הוא. ולמימיהן, פטור אבל אסור. שאף מי שלקות חשיבי כמשקה ולא כאוכל. (7) ונמצא מפריד בין אוכל למשקה, דאסור מדרבנן, אטו סחיטת זיתים וענבים.

אלמא, סבר שמואל דאסור לסחוט דג לצירו לתוך הקערה. שהרי סחיטת דג לצירו, היא דומיא ד"שלקות". דהא אף ציר הדג נתבשל עמו, כמו "שלקות" דאסור בהו שמואל. ואם כן, קשיא לדידי, דמתנינן לה אליבא דשמואל דמותר לסחוט דג לצירו אפילו לתוך הקערה.

אמר ליה רב דימי: האלהים [לשון שבועה], "עיני ראו ולא זר", דרב קאמר לה להא שמעתא ד"דג לצירו", ולא שמואל. שהרי מפומיה דרבי ירמיה שמייע לי להא שמעתא.

דלאו מ"מפרק" איירי התם, אלא מ"מלבן". שפת אמת.

6. וחלוקין כבשים משלקות. ואף על גב דבעלמא קיימא לן "כבוש כמבושל", צריך לומר דהיינו דוקא לגבי בליעה. אבל לענין להחשיבם כגוף האוכל, אין הכבוש ממש כמבושל. שפת אמת.

7. ובהגהות הסמ"ק הוכיח מכאן כדברי רש"י ותוספות לעיל, דאף שאר פירות שאין דרכן בסחיטה כלל, אסור לסחוטן למימיהן. משום דאחשבינהו.

אכן מתוך דברי הראשונים בסוגיין נראה שהרגישו בזה. וכתבו, דשלקות חמירי משאר פירות, משום דטפי דרכן בסחיטה.

עוד כתבו, דחשיבי משקין, משום דיש במים אלו תורת משקין עוד מטרם שנבלעו בפירות.

ויעוין במגן אברהם, ופרי מגדים, וביאור הלכה, סימן שכ סעיף ז.

8. ורבי יוחנן דמחייב אף בשלקות, בהכרח פליג אתנא דבי מנשיא דמתירין לסחוט בשאר פירות. רשב"א ור"ן. וכן עולה מדברי תוספות [הובאו בהערה 5].

אבל מדברי רש"י משמע, דשלקות חמירי משאר פירות. שהרי מיאן בפירוש התוספות ברב [שמתיר בשלקות], דהוא משום דרב לטעמיה שמתיר בשאר פירות.

ומשמע מהפרי מגדים, דרש"י לשיטתו בזה. שהרי סבר דפטורא דשאר פירות היינו משום דאין דרכן סחיטה. ולפי זה מצינו למימר דשלקות הוי טפי דרכן בסחיטה.

ואף לאידך טעמא [דאין מי שאר פירות חשובים משקה], נמי י"ל, דשאני שלקות דקודם שנבלעו בהם המים, היה להם תורת משקין.

הטאת. (9) דבהא סבר כשמואל, דמי שלקות חשיבי כמשקה ולא כאוכל.

ופליג ארב ושמואל, וסבר דאף כשהמשקה אתי מעלמא ולא גדל בתוך הפרי, נמי "מפרק" דאורייתא הוא.

מיתבי: תניא: פוחטין כבשים בשבת לצורך השבת. אבל לא לצורך מוצאי שבת. משום שאסור להכין משבת לחול.

וזיתים וענבים לא יסחוט, אף לצורך השבת. ואם סחט חייב הטאת.

קתני מיהת, דסוחטין כבשים לצורך השבת. ולא מפליג בין לגופן ובין למימיהן. וקשיא לרב. וקשיא לשמואל. וקשיא לרבי יוחנן. דהא כולהו מודו דכבשים אסורים בסחיטה לצורך מימיהן.

ומשנינן: רב מתרין לטעמיה. שמואל מתרין לטעמיה. ורבי יוחנן מתרין לטעמיה. וקא מפרש ואזיל.

רב מתרין לטעמיה: הכי קאמר: פוחטין כבשים בשבת לצורך השבת, אבל לא למוצאי שבת. במה דברים אמורים, בסוחטין לצורך אכילת גופן. אבל לצורך מימיהן, פטור אבל אסור.

ושלקות, בין לצורך גופן ובין לצורך מימיהן, מותר לסחוט לכתחלה.

וזיתים וענבים לא יסחוט, ואם סחטן חייב הטאת.

ושמואל מתרין לטעמיה: הכי קאמר: פוחטין כבשים בשבת לצורך השבת. והוא הדין לשלקות.

במה דברים אמורים, בסוחטין לגופן. אבל למימיהן, פטור אבל אסור.

וזיתים וענבים לא יסחוט. ואם סחט חייב הטאת.

ורבי יוחנן מתרין לטעמיה: הכי קאמר: פוחטין כבשים לצורך השבת, אבל לא למוצאי שבת. אחד כבשים ואחד שלקות.

במה דברים אמורים, בסוחטין לגופן. אבל לצורך מימיהן לא יסחוט. ואם סחט, נעשה כמו שסחט זיתים וענבים, וחייב הטאת. דהא רבי יוחנן לא מפליג בין סחיטת משקה שגדל עם הפרי, לבין משקה דאתא מעלמא.

אמר רב חייא בר אשי אמר רב: דבר תורה, אינו חייב בשבת משום מפרק, אלא על דריסת זיתים וענבים בלבד. אבל על סחיטת שאר פירות, אינו חייב מן התורה, כיון דלאו אורחיהו בהכי. ואין איסורם אלא מדרבנן.

וכן תני דבי מנשה: דבר תורה, אינו חייב אלא על דריסת זיתים וענבים בלבד.

וכן תני דבי מנשה: אין עד מפי עד כשר לעדות. שאם שמע מאחרים עדות מחוץ לבית דין, אינו יכול לבוא ולהעיד עליה בבית דין⁽¹⁰⁾. ואין עד מפי עד כשר, אלא לעדות אשה בלבד. להעיד לאשה שמת

קמה-ב

לדבריו כלל. ולא פליג אלא אשלקות.

10. ונחלקו בענין זה הסמ"ע והט"ז בחושן משפט סימן ל. דהט"ז כתב, דדוקא בעדות

9. ורבינו חננאל כתב, דרבי יוחנן פליג ארב ושמואל אף במה שהתירו לסחוט לתוך הקדירה. ופסק כוותיה דאסור לסחוט בין לקדירה ובין לקערה. ואם סחט למימיהן חייב הטאת. וכבר כתבו התוספות והראשונים, דאין הכרח